

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 3. november 2025

Sak 2025/364 - NOAH – for dyrs rettigheter - org.nr. 971 275 510 – klage over avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon

Lotterinemndas medlemmer: Leder Martin Hennig, medlemmene Renate Kristiansen og Joachim Amundsen Trana

Sakens bakgrunn

- (1) Organisasjonen NOAH – for dyrs rettigheter (heretter «klager» eller «NOAH») søkte 26. august 2024 om merverdiavgiftskompensasjon etter forenklet modell. Søknadsbeløpet var på 1 354 838 kroner.
- (2) Lotteritilsynet avslo søknaden 17. desember 2024, med den begrunnelse at foreningen ikke er demokratisk, jf. forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner (forskriften) § 3 første ledd bokstav a. Tilsynet viser til at klager ikke har et årsmøte hvor medlemmene kan velge, og selv bli valgt, som styremedlemmer. De som har stemmerett er ansatte med over 50 prosent fast stilling, eller frivillige med stemmeberettigede verv. Tilsynet viser videre til at klager tidligere, under søknadsbehandlingen for regnskapsåret 2022, har opplyst om at organisasjonen hadde 18 400 støttemedlemmer. Når det gjelder medlemmer med stemmerett, opplyste klager at organisasjonen hadde 27 stemmeberettigede ansatte og syv stemmeberettigede frivillige. Det vil si 34 stemmeberettigede medlemmer totalt. Ifølge vedtektene velger styret seg selv på ubegrenset tid. Vedtektene fastsetter også at styret er øverste ansvarlige organ for foreningen. Tilsynet påpeker at de få medlemmene som har stemmerett, kan heller ikke bruke stemmeretten til å velge styre eller selv bli valgt til styremedlem. Tilsynet begrunner også avslaget med at foreningen fremstår som lukket der det ville vært naturlig at den var åpen for allmennheten, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav c.
- (3) Klager påklaget vedtaket 7. januar 2025. Klager anfører at Lotteritilsynet har lagt til grunn en uriktig og for snever tolkning av begrepet «demokratisk», og lagt for liten vekt på det indre demokratiet i NOAH. Det er ikke illegitimt eller udemokratisk at styret i NOAH ikke til stadighet kan skiftes ut. Hensynet til medbestemmelse må avveies mot hensynet til kontinuitet i et langsiktig arbeid. Klager anfører at demokratiet ikke er verdinøytralt, og at det er noe helt annet enn simpelt flertallsstyre. Demokratiet skal like mye sikre mindretallsinteressene, og ideelle interesser uten økonomisk verdi. Formålet til NOAH er ikke å fremme flertallets syn i samfunnet; det er å fremme mindretallets syn om at dyrene – som ikke har noen egen stemme – bør har et mye sterkere vern enn det flertallet mener i dagens samfunn. Klager mener også Lotteritilsynet ikke har tatt hensyn til organisasjonens eksterne demokratifunksjoner i det hele tatt. NOAH har gjennom mer enn 30 år vært en av de mest aktive og fremtredende dyrevernsorganisasjonene i Norge,

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon:

+47 55 19 30 00

og samler hvert år betydelig engasjement – og kontroverser – knyttet til dyrs rettigheter. Klager mener at det å legge til rette for at den ideelle interessen i dyrs rettigheter kommer frem til allmennheten og politikere, er helt i kjernen av demokratiet. Klager er videre uenig i at NOAH er en lukket organisasjon, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav c. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

- (4) Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket og oversendte klagen med innstilling 26. februar 2025 til Lotterinemnda for behandling, jf. forvaltningsloven § 33. Tilsynet påpeker at dette avslagsvedtaket er i tråd med tilsynets tidligere avslag på klagers søknad om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2022, og Lotterinemndas påfølgende opprettholdelse av tilsynets vedtak i sak 2024/361.

Det rettslige grunnlaget

- (5) Det rettslige grunnlaget er forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner (forskriften).
- (6) Det følger av forskriften § 3 første ledd bokstav a at frivillige organisasjoner kan få merverdiavgiftskompensasjon, avgrenset til «demokratiske ikke-økonomiske foreninger».
- (7) Det følger videre av forskriften § 3 tredje ledd bokstav c at det ikke gis merverdiavgiftskompensasjon til «organisasjoner som er lukket, det vil si organisasjoner som ikke er åpne for allmennheten hvor dette ellers hadde vært naturlig».
- (8) Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

- (9) NOAHs klage gjelder Lotteritilsynets vedtak 17. desember 2024 om avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2023. Organisasjonen søkte om å få kompensert 1 354 838 kroner etter forenklet modell.
- (10) Lotterinemnda legger til grunn at foreningen er ikke-økonomisk, jf. forskriften § 3 første ledd bokstav a. Spørsmålet for Lotterinemnda er om organisasjonen er en demokratisk forening etter forskriften § 3 første ledd bokstav a.
- (11) Ordlyden i første ledd bokstav a gir ikke noen konkret anvisning på hva «demokratisk» innebærer for foreninger, men det må legges til grunn at vilkåret tilsier at foreningen og styreformen må basere seg på grunnleggende demokratiske prinsipper som for eksempel stemmerett og flertallsstyre.
- (12) I Lotterinemndas avgjørelse i sak 2012/63 uttalte nemnda at man ved vurderingen av om en forening er demokratisk, kan ta «utgangspunkt i foreningens styreform og/eller i dens åpenhet (tilgang for medlemmer)». Nemnda la videre til grunn at det i saken var mest nærliggende å knytte begrepet «demokratisk» opp mot foreningens styreform. Tilsvarende ble blant annet lagt til grunn i sak 2022/592, hvor nemnda i forlengelsen av dette viste til at en naturlig forståelse av begrepet «demokratisk» innebærer at medlemmene «må ha grunnleggende medlemsrettigheter, som å kunne fremme saker for

årsmøtet, delta på årsmøtet, stemme på årsmøtet, stille til valg som styremedlem og lignende».

- (13) Lotterinemnda mener på denne bakgrunn at det både med grunnlag i forskriften § 3 første ledd bokstav a og tidligere praksis fra nemnda må tas utgangspunkt i foreningens interne organisering, herunder om foreningen har en demokratisk oppbygning med en demokratisk styrings- og beslutningsstruktur, for å vurdere om foreningen oppfyller vilkåret om å være demokratisk. Det blir dermed sentralt for vurderingen om medlemmene blant annet har møte- og stemmerett på et årsmøte, kan fremme saker for årsmøtet, stille til valg som styremedlem, kan stemme ved valg av styre og tillitsverv, med videre.
- (14) Klager anfører blant annet at Lotteritilsynet har lagt for liten vekt på foreningens *interne* demokratifunksjoner.
- (15) Vedtektene § 5 fastsetter reglene for NOAHs styre. Det fremgår her at styret er organisasjonens øverste ansvarlige organ og består av minst tre personer. Styremedlemmenes funksjonstid er ubegrenset, og nye styremedlemmer velges av styret ved behov. Styret står fritt til å velge varamedlemmer, og det er styret selv som kan ekskludere et styremedlem. Styremedlemmene må være støttemedlemmer av foreningen.
- (16) For å være stemmeberettiget i organisasjonen må man enten være fast ansatt og støttemedlem, jf. vedtektene § 7, eller være frivillig med stemmeberettiget verv og støttemedlem, jf. vedtektene § 8. NOAH har, under søknadsbehandlingen for regnskapsåret 2022, opplyst om at de har 18 400 støttemedlemmer, hvorav 34 av disse er stemmeberettigede. Av disse er det opplyst at det er 27 stemmeberettigede i kraft av å være fast ansatte. Ifølge vedtektene § 7 er det styret som ansetter. Etter vedtektene § 7 er det ansatte med over 50 prosent fast stilling som er stemmeberettigede, og styret kan bestemme at dette også skal gjelde for andre ansatte. Av de 34 stemmeberettigede er det opplyst at det er syv som er frivillige med stemmeberettigede verv. Etter vedtektene § 8 kan frivillige være stemmeberettigede når dette bestemmes av styret. Når det gjelder foreningens organer utover styret, fremgår det av vedtektene § 9 at styret skal ta initiativ til å avholde årlig planleggingsmøte for stemmeberettigede ansatte og frivillige med stemmeberettigede verv, hvor ansatte som ikke er stemmeberettiget kan delta i møtet etter avgjørelse fra styret. Det årlige planleggingsmøtet skal gjelde avgjørelser om NOAHs overordnede prioriteringer. Etter vedtektene § 11 skal vedtektsendringer behandles og presenteres av styret, fortrinnsvis på det årlige planleggingsmøtet og krever 2/3 flertall i styret og 2/3 flertall av de stemmeberettigede etter vedtektene § 7 og § 8. Vedtak om oppløsning av foreningen krever et enstemmig styre og 2/3 flertall av de øvrige stemmeberettigede, jf. vedtektene § 12.
- (17) Lotterinemnda mener at styrets organisering slik det er fastsatt i vedtektene, er av en ikke-demokratisk karakter. Nemnda viser til at styret velger sine egne styremedlemmer og at styremedlemmene sitter på ubegrenset tid, og med dette at verken de øvrige stemmeberettigede eller andre medlemmer av foreningen har anledning til å stemme ved styrevalg eller selv stille til valg som styremedlem. Vedtektene fastsetter at styret kan ta initiativ til et årlig planleggingsmøte, og at avgjørelser på dette møtet skal gjelde NOAHs overordnede prioriteringer, men ikke styrevalg. Nemnda legger også til grunn at styret har stor innflytelse på organisasjonen ved at det kreves flertall fra styret om å iverksette vedtektsendringer eller oppløse foreningen.

- (18) Videre følger det av foreningens vedtekter at det er styret som avgjør om støttemedlemmer med frivillige verv kan være stemmeberettigede, og om ansatte som har under 50 prosent fast stilling kan være stemmeberettigede. Det betyr at det å være støttemedlem, frivillig eller deltidsansatt i organisasjonen ikke i seg selv gir ordinære medlemsrettigheter, som for eksempel stemmerett på det årlige planleggingsmøtet eller når det gjelder vedtektsendringer. Styret har med dette en betydelig innflytelse over hvem som har stemmerett i organisasjonen. Det er ikke Lotterinemndas oppfatning at alle de 18 400 støttemedlemmene nødvendigvis skal ha ordinære medlemsrettigheter for at foreningen skal anses demokratisk, men for vurderingen av om foreningen er demokratisk er det etter nemndas syn et sentralt moment om støttemedlemmene selv kan velge å stille seg til rådighet for å påta seg et stemmeberettiget verv.
- (19) Foreningens *interne* organisering tilsier derfor etter nemndas syn at foreningen ikke er demokratisk, jf. forskriften § 3 første ledd bokstav a.
- (20) Klager anfører at Lotteritilsynet har tolket demokratibegrepet for snevert og at det også må legges vekt på foreningens *eksterne* demokratifunksjoner.
- (21) Det er foreningens interne organisering som gir uttrykk for den reelle organisatoriske innflytelsen i organisasjonen, og muligheten for å påvirke den, slik det er lagt til grunn i tidligere nemndspraksis. Nemnda legger derfor til grunn at foreningens eventuelle eksterne demokratifunksjoner, i mangel av tilstrekkelige intern demokratisk organisering, ikke vil kunne være tilstrekkelig til å oppfylle vilkåret om at foreningen skal være demokratisk etter forskriften § 3 første ledd bokstav a.
- (22) Lotteritilsynet har også vurdert at NOAH er en lukket organisasjon, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav c. Lotterinemnda tar ikke stilling til dette spørsmålet, da vilkårene for å motta støtte i forskriften § 3 første ledd bokstav a uansett ikke er oppfylt.
- (23) Klager viser også til at klager har fått innvilget søknadene sine tidligere år. Lotterinemnda viser til at søknaden gjelder for merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2023, og at Lotteritilsynet hvert år må ta en selvstendig vurdering av om foreningen oppfyller vilkårene for å få merverdiavgiftskompensasjon for det gitte regnskapsåret. Det er foreningens ansvar å sørge for at foreningen oppfyller de vilkårene og den praksis som til enhver tid gjelder for å få merverdiavgiftskompensasjon etter forskriften. Det at foreningen har fått merverdiavgiftskompensasjon for tidligere år, er ingen garanti for at foreningen skal fortsette å få det. Forvaltningen må ha adgang til å korrigere praksis slik at gjeldende praksis er i overensstemmelse med regelverket.

Konklusjon

- (24) Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Lotteritilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur